Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iaşi
Fascicula: **Drept, Ştiințe Economice, Ştiințe Politice**
ISSN: 2248-1060 | ISSN-L: 2248-1060
Covered in INDEX COPERNICUS, IDEEAS. REPEC, SOCIONET, ECONPAPER, ERIH PLUS, CEEOL

2018, Issue 22, pages: 113-122 | doi: https://doi.org/10.18662/upalaw/24

A Foray Into the System of Anthropological Sciences

[Incursiune în sistemul ştiinţelor antropologice]

Cristian BOCANCEA[1]

[1] Professor Ph.D., "Petre Andrei" University of Iasi, Romania, E-mail: acbocancea@yahoo.com.

Abstract: In philosophy, theology or modern social sciences, we can always identify an anthropological axiom, that refers to the genesis, the evolution of the human species as well as the "human nature". Starting with the modern period, this type of thinking found itself organized as part of some positive sciences, that can be seen as an actual "system of anthropological sciences", put together by British, American, French and German scientists. The English have developed what we call "social anthropology". In the United States, several academic disciplines have thrived as part of the "general anthropology": archeology, physical anthropology, linguistic anthropology, cultural anthropology and applied anthropology. The French are mostly known for their work in the field of ethnography and ethnology. As for the Germans, they focused on studying popular culture (Volkskunde).

Keywords: (social / physical / linguistic / cultural / applied) anthropology, anthropological axiom, ethnography, ethnology.

How to cite: Bocancea, C. (2018). A Foray Into the System of Anthropological Sciences. *Anuarul Universitatii "Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, 22,* 113-122. https://doi.org/10.18662/upalaw/24

Introducere

În oricare dintre ştiinţele sociale moderne, regăsim câteva judecăţi preliminare (uneori, chiar teorii în toată regula) cu privire la geneza, la evoluţia speciei umane şi la „natura umană". Astfel, putem spune că ştiinţele sociale sunt prefaţate de o „axiomatică antropologică". Dincolo de aceasta, însă, descoperim un amplu sistem de ştiinţe antropologice, care se originează în filosofia politică a antichităţii greco-latine, în teologia creştină, ca şi în gândirea iluministă. Aşa stând lucrurile, vom încerca să punem ordine, în cele ce urmează, complicata reţea de „şcoli" şi discipline academice moderne care se revendică de la demersul de tip antropologic.

În baza sensului etimologic, putem afirma, *grosso modo*, că antropologia se ocupă cu studiul ştiinţific al omului. De aceea, ea ar trebui să fie un demers holistic, din două puncte de vedere: pe de o parte, să se ocupe de *studiul tuturor oamenilor, din toate epocile*; pe de alta, să trateze *toate dimensiunile umanităţii*. Dar o asemenea întreprindere ambiţioasă ar fi imposibilă, din cauza dimensiunilor ei; în plus, antropologia ar risca să se substituie ineficient unor ştiinţe care au ca obiect de studiu tot omul, propunându-şi însă obiective mai restrânse, dar mai realiste (examinarea vieţii lui biologice, economice, religioase, culturale, politice etc.). În aceste condiţii, pentru a-şi delimita un univers rezonabil, antropologia a pus în centrul preocupărilor sale ideea de *cultură* şi axioma că aceasta reprezintă *esenţa speciei umane* (faptul că omenirea a dezvoltat o capacitate universală de a concepe lumea simbolic, de a transmite şi învăţa simboluri în mod social, precum şi de a transforma lumea pe baza lor). Prin urmare, „gândirea antropologică începe oriunde oamenii au început să reflecteze asupra naturii societăţii şi a obiceiurilor practicate de ei sau de vecinii lor" (Honigmann, 1976: 1).

Semnificaţii iniţiale ale termenului de *antropologie*

Dacă analiza culturii proprii şi a celei a străinilor este o activitate străveche, termenul de antropologie are însă o istorie mult mai scurtă. Astfel, prin secolele XVI-XVII, acest termen desemna o perspectivă alegorică sau un studiu al sufletului şi al trupului. Spre sfârşitul veacului al XVIII-lea, antroplogia capătă mai multe înţelesuri, legate de dimensiunile majore ale existenţei umane. Identificăm în primul rând o semnificaţie naturalistă sau biologică: în *Enciclopedia franceză* (1751), Denis Diderot califică anatomia drept antroplogie; germanul F. Blumenbach o defineşte la rândul său, în 1795, ca ştiinţă naturală; de aici, se va păstra până în zilele noastre acest sens

de „antropologie fizică". Teologul elveţian A. C. de Chavannes îi adaugă sensul de etnologie, în lucrarea *Antropologie sau ştiinţa generală a Omului*, publicată la 1788. În acelaşi an, filosoful german Immanuel Kant îşi intitula ultima sa scriere *Antropologia din punct de vedere pragmatic*. În lumea anglo-saxonă, termenul *antropologie* va acoperi toate disciplinele care explorează trecutul şi prezentul evoluţiei omului: ştiinţele naturale, arheologice, lingvistice şi etnologice.

Abia către sfârşitul secolului al XIX-lea termenul capătă un sens mai precis, fiindu-i asociate adjectivele *social* (în Marea Britanie) şi *cultural* (în Statele Unite). După cum consideră Jean Copans, „trebuie, aşadar, să fim atenţi la sensul cu care este utilizat termenul englez *anthropology*, care poate desemna atât ansamblul ştiinţelor umane, naturale şi istorice, cât şi o disciplină socială sau culturală mai mult sau mai puţin apropiată de etnologie. Sub influenţa sejurului petrecut în Statele Unite în timpul ultimului război mondial, Claude Lévi-Strauss va relua, în 1950, termenul antropologie, atribuindu-i sensul de ştiinţă socială şi culturală generală a omului. Începînd din anii 1960, în Franţa, datorită acestei perspective mai globale, termenul «antropologie» l-a înlocuit parţial pe acela de etnologie. Totuşi, ambii termeni continuă să fie folosiţi în funcţie de instituţii, de împrejurări ori de orientarea metodologică. Ei pot fi utilizaţi ca sinonime, chiar dacă astăzi termenul antropologie pare mai răspândit" (Copans, 199: 24-25).

Antropologia ca ştiinţă istorică ia naştere pe fondul Iluminismului şi mai apoi al pozitivismului din secolul al XIX-lea; dar apariţia ştiinţei propriu-zise a fost prefigurată de mai multe evenimente, numite global *marile descoperiri geografice*. „În fapt, antropologia a apărut ca urmare a descoperirii de către europeni a unei omeniri exotice şi din încercările specifice secolului Luminilor de a justifica raţional discontinuităţile culturale. Oricât de divergente au putut fi explicaţiile avansate, acestea aveau în comun faptul că ordonau diversitatea societăţilor omeneşti opunând lumea civilizată, rezervată istoricului, lumii sălbatice, supusă curiozităţii etnologului (...). Diferenţa dintre antropologie şi istorie îşi află originea în ideea că există două tipuri de omenire, cărora trebuie să le corespundă două moduri de cunoaştere distincte" (Bonte & Izard, 1999: 345).

Pentru oamenii epocii contemporane, formaţi cultural în tiparele globalizării, omenirea pare unitară, în pofida diversităţii deconcertante a tradiţiilor şi obiceiurilor comportamentale întâlnite la sutele de popoare de pe Terra. Calitatea generică de *om* este mai importantă decât apartenenţa la un spaţiu oarecare de civilizaţie. Aşa se explică, cu siguranţă, existenţa unor

valori morale şi politice cvasi-universale, care stau la baza dreptului internaţional şi care întemeiază acţiunea organizaţiilor internaţionale. Dar, din punctul de vedere al europeanului începutului epocii moderne, lumea nu era deloc unitară, ci împărţită în două: comunităţile „istorice" (producătoare ale unor forme de organizare politică şi de expresie culturală ce îi erau familiare) şi cele „exotice" sau „primitive". Primele aveau o tradiţie a statalităţii, a raporturilor de autoritate instituţionalizate şi o clară conştiinţă istorică (marcată, eventual, de schema deterministă a înlănţuirii cauzale a evenimentelor, imortalizate graţie scrisului). Cele din urmă erau, dimpotrivă, lipsite de politica derulată în cadrul statului; lor le lipsea „apetitul" pentru diacronie şi pentru textele scrise, trăind parcă mereu în prezent şi în oralitate. La deosebirile majore dintre civilizaţiile aşa-zis istorice şi lumea exotică se adăuga decalajul tehnologic, folosit şi el ca argument pentru afirmarea diferenţei (şi implicit a ierarhiei) dintre noi, europenii, şi ceilalţi membri ai speciei umane.

Odată cu marile descoperiri geografice de la sfârşitul secolului al XV-lea, Europa a trebuit să-şi modifice abrupt percepţia asupra lumii. Până atunci, popoarele europene îşi construiseră identitatea prin raportarea (mai mult sau mai puţin conflictuală) la civilizaţiile asiatice şi la cele nord-africane, cu care veniseră în contact vreme de mii de ani. Istoria antichităţii şi a Evului mediu instituise mai multe clivaje culturale după modelul „noi *versus* ceilalţi": grecii antici se deosebeau de „barbari" (vorbitori de alte limbi decât elina); romanii îi priveau cu un sentiment de superioritate pe toţi cei care nu aveau cetăţenia imperiului lor; mai târziu, creştinii se vor compara maniheist cu „necredincioşii" musulmani. Aceste construcţii identitare aveau ca fundament diferenţele etnice, lingvistice, religioase sau chiar politice. Străinii erau de alt neam, vorbeau limbi diferite, credeau în alţi zei şi se conduceau după alte legi. Dar, cu toate acestea, între „noi" şi „ei" era o anumită unitate, în sensul că noi şi străinii puteam comunica, aveam o viaţă economică, politică, juridică şi religioasă ce îndeplinea funcţii similare, dincolo de deosebirile de formă. De exemplu, în domeniul economic, grecii, perşii, romanii, egiptenii şi celelalte popoare ale antichităţii se asemănau prin faptul că exploatau munca sclavilor, că făceau comerţ şi utilizau monedă. În materie de organizare socială, toţi aveau un aparat distinct al autorităţii politice, însărcinate să-i apere pe oameni de agresiunile externe, să le asigure concordia în comunitate şi un oarecare nivel de bunăstare. În ceea ce priveşte religia, chiar dacă se închinau la zei diferiţi, popoarele antichităţii aveau în comun obiceiul de a se raporta la supranatural în cadre organizate şi

prin intermediul unor adevărate instituţii ale gestionării afacerilor divine. Prin urmare, se putea distinge un „concept al umanităţii", dincolo de diferenţele de manifestare din viaţa economică, politică şi spirituală.

Descoperirea Americii a dus la scăderea importanţei clivajelor tradiţionale de genul civilizat-barbar, creştin-păgân, pentru analiza comparată a culturilor. Populaţiile din Lumea Nouă, trăind într-o economie naturală, fără stăpâni politici clar diferenţiaţi şi fără preoţi, au şocat pur şi simplu perspectiva europeană asupra lumii, obligând gândirea antropologică să abordeze nici mai mult nici mai puţin decât problema apartenenţei la specia umană a aşa-numiţilor „indieni" din America. Reflecţiei antropologice îi revenea astfel sarcina de a decide până unde se întinde umanitatea, incluzându-i sau excluzându-i pe indigenii din America şi din celelalte teritorii nou descoperite. Acest fapt nu era cu totul extraordinar, dacă ne amintim că, în Evul mediu, în spaţiul european popoarele obişnuiau să-şi califice vecinii drept „muţi" şi să îi plaseze mai aproape de animalitate decât de umanitate; la fel procedau în America mayaşii şi aztecii, înainte de distrugerea civilizaţiilor lor de către conchistadorii spanioli. Pe scurt, se pare că pretutindeni şi mereu a existat tendinţa de a-l privi pe străin ca mai puţin sau deloc uman şi de a-l asimila (din diverse motive) regnului animal.

În secolul al XVI-lea, occidentalii aveau opinii contradictorii cu privire la calitatea umană a indienilor din America. Unii, precum filosoful spaniol Gines de Sepulveda, credeau că indienii nu sunt oameni (sau că sunt doar... parţial), pentru că vorbesc o limbă de neînţeles şi nu sunt creştini; prin urmare, nu puteau fi egalii europenilor cuceritori şi nu se punea problema respectării libertăţii lor. Alţii, precum teologul Bartolomeo de Las Casas, aveau o atitudine veritabil creştină, considerând că indienii sunt şi ei copiii lui Dumnezeu; chiar dacă nu au ajuns încă la adevărul credinţei, ei se pot creştina. Egalitarismul lui Las Casas era, totuşi, un fel de asimilaţionism mascat de „nobila" întreprindere a creştinării „primitivilor". Abia în ultima parte a vieţii, abatele dominican face un pas mai departe în sensul egalitarismului, acceptând ideea că indienii sunt egalii noştri nu doar pentru că pot deveni asemenea nouă (creştini), ci pentru că au propriul lor sistem de raportare la divinitate, ca la un absolut alternativ în raport cu Dumnezeul creştin.

În măsura în care populaţiilor exotice li s-a recunoscut „umanitatea", antropologia le-a „valorificat" existenţa în două scopuri diferite: *construcţia unei teorii evoluţioniste* cu privire la organizarea societăţii; *fundamentarea unei critici la adresa regimului politic absolutist* şi *afirmarea teoriei contractualiste*. În primul caz,

s-a crezut că este posibilă recompunerea imaginii formelor incipiente ale umanităţii prin studierea triburilor aşa-zis primitive, deoarece acestea s-ar afla pe o treaptă inferioară de evoluţie; cercetând viaţa triburilor care se mai află încă prin zonele neatinse de civilizaţia occidentală, ne-am putea face o idee despre modul în care arătam şi noi, „civilizaţii", în zorii umanităţii. În al doilea caz, pe baza mărturiilor călătorilor în Lumea Nouă referitoare la absenţa, din multe triburi americane, a puterii politice coercitive şi instituţionalizate, s-a ajuns la concluzia că autoritatea politică bazată pe dominaţie / supunere nu este forma unică şi legitimă a conducerii tuturor societăţilor din toate timpurile; a te supune unui stăpân absolut, care se autoproclamă reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ, nu este o obligaţie inerentă condiţiei umane. Puterea omului asupra semenilor săi nu trebuie privită doar din unghiul modelului medieval european al monarhiei absolutiste, ci ar putea fi justificată şi prin recursul la scenariul contractualist. Şocul contactului cu „indienii" a determinat, aşadar, în planul reflecţiei antropologice două reacţii: una europocentristă, evoluţionistă şi asimilaţionistă; alta universalistă şi relativistă.

Sistemul modern al ştiinţelor antropologice. Şcoli şi discipline academice

Dacă preocupările antropologice sistematice datează din vremea anticilor greci, asociindu-se reflecţiilor filosofice, istorice şi geografice, sistemul modern al ştiinţelor antropologice s-a constituit la cumpăna secolelor XIX şi XX, în spaţiile academice englez, nord-american şi francez. Tot în cadrul lor, s-a conturat şi terminologia specifică.

Şcoala engleză atribuie studiul culturii disciplinei numite antropologie socială. Aceasta este concepută ca parte sau subdiviziune a unei sociologii generale şi îşi concentrează demersurile de cercetare asupra ansamblului vieţii unui grup uman prin perspectiva diferitelor instituţii sau sisteme care compun „structura socială": sistemul de rudenie, organizarea politică, ritualurile, tradiţiile şi cutumele, privite ca instituţii structurate cu funcţii specifice şi care constituie împreună unitatea vieţii sociale a grupului sau comunităţii.

În Statele Unite, s-a conturat un ansamblu de discipline antropologice care şi-a propus cercetare globală, comparativă şi multidimensională a umanităţii. Acest ansamblu, intitulat „antropologie generală", include arheologia, antropologia fizică, antropologia lingvistică, antropologia culturală şi antropologia aplicată. Arheologia are o variantă

clasică, istorică, ce constă în combinarea izvoarelor de arhivă cu cele materiale, provenite din săpături de teren, pentru a recompune imaginea trecutului îndepărtat; ştiinţa antropologică a arheologiei, spre deosebire de arheologia istorică, vizează însă cu precădere trecutul recent. Antropologia fizică include primatologia, paleontologia umană (identificarea şi studierea fosilelor umane sau pre-umane), antropologia legală (care investighează victimele crimelor şi accidentelor şi stabileşte paternitatea umană prin intermediul analizelor genetice), precum şi genetica populaţiilor (ce studiază diferenţele ereditare în cadrul populaţiei umane). Antropologia lingvistică conţine şi ea mai multe sub-ramuri: lingvistica istorică (reconstituie originile limbajului şi ale diferitelor familii de limbi), lingvistica descriptivă (studiază gramatica şi sintaxa diferitelor limbi) şi sociolingvistica (studiază utilizarea limbajului în relaţiile vieţii cotidiene). Antropologia culturală cuprinde următoarele discipline: etnografia (studiul culturilor sau societăţilor contemporane), antropologia medicală (studiază factorii biologici şi culturali în relaţie cu starea de sănătate, boală şi vindecare), antropologia urbană (cercetează viaţa oraşelor, cu elementele ei de simbolistică, de organizare şi de anomie), antropologia dezvoltării (studiază cauzele subdezvoltării în Lumea a Treia şi căile ei de progres). Antropologia aplicată este domeniul ce vizează rezolvarea unor probleme concrete în diverse comunităţi contemporane.

Studierea comparativă a culturilor (în special a celor produse de populaţiile din marile imperii coloniale) a fost atribuită de către francezi etnografiei şi etnologiei, în timp ce antropologia a ajuns să desemneze mai curând studiul caracterelor somatice ale raselor umane. După anii ’50, se va reorganiza semantica celor trei termeni amintiţi: „Termenii de «etnografie», «etnologie» şi «antropologie» vor caracteriza, de aici înainte, trei etape, autonome şi inseparabile totodată, ale unuia şi aceluiaşi demers de ansamblu. Etnografia corespunde fazei de elaborare a datelor, din care se va alimenta ulterior demersul monografic. Odată cu etnologia, se realizează primii paşi spre o sinteză, susceptibilă de a se dezvolta pe mai multe direcţii: geografică, istorică sau sistematică. La rândul ei, antropologia, prin mijloacele de comparaţie, generalizare şi trecere la aşezarea într-o formă teoretică, va pune rezultatele investigaţiei etnologice în slujba unei «cunoaşteri generale a omului»” (Bonte & Izard, 1999: 10). Nu trebuie să înţelegem, însă, că ar fi vorba aici despre un traseu analitic de la particular la general, în sensul că etnografia culege date, etnologia le clasifică, iar antropologia le compară şi le teoretizează. În realitate, nu există culegere de date fără o teorie prealabilă şi

fără o metodologie, la fel cum nu se poate teoretiza fără baze empirice. Totuşi, din alăturarea termenilor de etnografie, etnologie şi antropologie se poate surprinde un anume traseu istoric al cunoaşterii antropologice. Potrivit lui Claude Lévi-Strauss - cel care a consacrat şi în Franţa termenul de antropologie -, etnografia analizează grupurile umane, în particularitatea lor, urmărind redarea cât mai fidelă a vieţii fiecăruia dintre ele. Etnologia, la rândul ei, foloseşte în mod comparativ documentele prezentate de către etnograf.

În Germania, studiul antropologic al culturii vizează preponderent cultura populară (Volkskunde), înţeleasă ca expresie a „spiritului poporului" sau naţiunii. Pentru antropologii germani, fiecare popor sau naţiune se manifestă cultural într-un mod unic, iar rădăcinile acestei manifestări se regăsesc în forma cea mai pură în cultura arhaică (populară). De aceea, investigarea culturii presupune culegerea folclorului, tezaurizarea şi muzeificarea acestuia.

Dincolo de diferenţele de denumire a disciplinelor şi de delimitare a ariilor de cercetare, sistemul ştiinţelor antropologice are totuşi o anumită unitate a obiectului, a metodei şi a principiului călăuzitor. Astfel, antropologia (socială, culturală etc.) studiază comunităţile umane arhaice, dar şi moderne, sub aspectul tradiţiilor şi instituţiilor lor culturale, concepute ca forme de acţiune umană implicate în procesul de reproducere socială a vieţii. Cultura la care se referă studiul antropologic este formată din ansamblul ideilor, concepţiilor, credinţelor, ritualurilor, instituţiilor etc. istoric determinate, transmise de la o generaţie la alta şi îmbogăţite de fiecare generaţie în parte. Studiul culturilor umane presupune o metodă etnografică (descriptivă), materializată în observaţia participativă. În baza metodei consacrate de Malinowski, antropologia poate evidenţia bogăţia universului uman, asumându-şi ca principiu relativismul cultural. Acesta cere ca diferitele culturi să fie privite ca modalităţi alternative şi pe deplin justificate de înţelegere a lumii; culturile - fie că le numim „primitive", „arhaice", „exotice", „tradiţionale" sau „moderne" -, nu trebuie ierarhizate sau judecate după criteriile de civilizaţie ale cercetătorului; ele trebuie luate ca unităţi de semnificaţie ce constituie diversitatea şi totodată unitatea umanităţii.

Identitatea ştiinţelor antropologice în secolul XX

Identitatea ştiinţelor antropologice s-a proiectat, în secolul XX, prin raportare la sociologie. Astfel, în tradiţia deschisă de călătorii în Lumea Nouă, reflecţiile antropologice au fost asociate descrierii populaţiilor

„primitive" din America, populaţii fără istorie şi fără limbă scrisă. Prin contrast, civilizaţia occidentală (producătoare a culturilor „complexe") a fost considerată obiectul de studiu al sociologiei. Perspectiva dualistă a antropologiei şi sociologiei s-a perpetuat aproximativ un secol (de la mijlocul veacului al XIX-lea, când se naşte sociologia, concomitent cu primele opere ştiinţifice din antropologie, până după al Doilea Război Mondial, când se prăbuşeşte sistemul colonialist). În tot acest interval, Occidentul s-a străduit să dezvolte o cunoaştere cât mai exactă a popoarelor din coloniile pe care le stăpânea, din raţiuni economice, politice şi militare evidente. Interesul pentru populaţiile aşa-zis primitive s-a concentrat în câteva zone, precum insulele din sudul Oceanului Pacific, Australia, Indonezia, Africa Centrală, Vestul Braziliei şi estul Canadei.

Ultima jumătate a secolului XX a marcat nu numai constituirea de naţiuni independente pe ruinele fostelor imperii coloniale, ci şi un presant fenomen de globalizare, care a dus la restrângerea drastică a ariei de răspândire a aşa-numitelor culturi primitive sau tradiţionale. Odată cu sfârşitul colonialismului şi cu ieşirea din izolare a populaţiilor „exotice", antropologia s-a văzut aproape fără obiect de studiu; într-o situaţie asemănătoare erau etnografii şi folcloriştii. De aceea era nevoie de o redefinire a domeniului de cercetare. Redefinirea a pornit de la constatarea că perspectiva folosită de antropologi (aceea de a considera culturile în particularismul lor), împreună cu metoda specifică antropologiei (observaţia participativă de tip etnologic), constituie un ansamblu de investigaţie ştiinţifică ce poate fi utilizat cu succes oriunde se face vizibilă alteritatea. Prin *considerarea alterităţii (definită în termeni culturali*) ca fundament al interogaţiei de tip antropologic, antropologia contemporană asigură o continuitate în raport cu antropologia clasică. Dar din multe privinţe, antropologia contemporană este şi o disciplină nouă: definirea alterităţii nu mai este atât de univocă precum în cazul culturilor „exotice". Sensurile conferite alterităţii devin mai difuze şi nu se mai referă doar la populaţii ne-occidentale, ci trimit la alteritatea regândită chiar în sânul societăţii proprii cercetătorului. Ca urmare, antropologia a intrat puternic pe terenul sociologiei, fapt ce a estompat în parte şi vechile atitudini europocentriste sau occidentaliste, în sens larg.

Sociologia a rămas, în continuare, o disciplină cu pretenţii pozitiviste, care îi invocă pe Comte, Durkheim, Weber, Parsons şi Merton ca figuri emblematice. Ea utilizează metode cantitative pentru a evidenţia frecvenţe statistice în comportamentul unor mari populaţii şi pentru a crea regularităţi tipologice. Antropologia se revendică de la Montesquieu, Maine, Morgan,

Boas, Fraser, Malinowski, Lévi-Strauss şi alţii asemenea lor. Ea foloseşte metoda calitativă a observaţiei etnologice, prin care vrea să evalueze deopotrivă aspecte ce ţin de viaţa comunitară ca întreg şi aspecte de ţin de individ şi de felul în care acesta interiorizează normele comunităţii în cotidianitate. Dacă sociologia lucrează cu indivizi statistici, depersonalizaţi, antropologia este interesată de raportul dintre cultură şi personalitate în sensul urmăririi unor cazuri individuale, cu istoria lor personală, cu traseul lor de viaţă, cu trăirile lor de natură psihologică a evenimentelor comunitare, care explică coduri culturale precise, ce ghidează comportamentul.

Concluzii

În orice discurs sistematic despre om şi societate - de la textele filosofilor antici, până la tratatele sociologilor zilelor noastre - putem identifica o componentă antropologică. Dar naşterea antropologiei, ca ştiinţă distinctă de filosofie, teologie şi biologie, a fost prilejuită de contactul civilizaţiei occidentale cu Lumea Nouă, după marile descoperiri geografice. Ulterior, prin veacul al XIX-lea, a început să se contureze treptat un adevărat sistem al ştiinţelor antropologice, pe care l-au configurat savanţii britanici, americani, francezi şi germani.

Şcoala engleză a consacrat *antropologia socială*. În Statele Unite, s-au afirmat mai multe discipline academice, sub cupola „antropologiei generale", incluzând: ***arheologia, antropologia fizică, antropologia lingvistică,*** *antropologia culturală* **şi *antropologia aplicată***. Francezii s-au remarcat în aria *etnografiei* şi *etnologiei*, în timp ce germanii s-au concentrat pe studiul culturii populare (*Volkskunde).*

Bibliografie

Honigmann, J. J. (1976). *The Development of Anthropological Ideas*, The Dorsey Press.

Copans, J. (1999). *Introducere în etnologie şi antropologie*. Iaşi, România: Editura Polirom.

Bonte, P., & Izard, M. (coord.). (1999). *Dicţionar de etnologie şi antropologie*. Iaşi, România: Editura Polirom.